

สังคมศึกษา

ศาสนา และวัฒนธรรม ม.๓

หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เศรษฐศาสตร์ และภูมิศาสตร์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สาระภูมิศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ผู้เรียบเรียง

สะอาด งามนิตย์

ธีรเวทย์ ลิ้มโกมลวิลาศ

กฤษฎา พรรณราย

รัชพันธุ์ เขยจิตร

สิรินาถ พงษ์ธนู

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน

สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม
เศรษฐศาสตร์ และภูมิศาสตร์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สาระภูมิศาสตร์
(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช ๒๕๕๑

ผู้เรียบเรียง

สะอาด งามนิตย์
ดร. อีรเวทย์ ลิ้มโกมลวิลาศ
ผศ. ดร.กฤษฎา พรรณราย
ผศ. ดร.รัชพันธุ์ เขยจิตร
สิรินาถ พงษ์ธนู

ผู้ตรวจ

รศ. พัฒนา ราชวงศ์
ผศ. ดร.รวิพรรณ สาสีผล
เสาวณี ญัฏฐประเสริฐ

บรรณาธิการ

ผศ. น้อม งามนิตย์

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน

สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เศรษฐศาสตร์ และภูมิศาสตร์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สาระภูมิศาสตร์
(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐)
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๐

ผู้เรียบเรียง สะอาด งามนิตย์
ดร. อีรเวทย์ ลิ้มโกลลวิลาศ
ผศ. ดร.กฤษฎา พรรณราย
ผศ. ดร.รัชพันธุ์ เขยจิตร
สิรินาถ พงษ์ธนู

ผู้ตรวจ รศ. พัฒนา ราชวงศ์
ผศ. ดร.วิพรรณ สาสีผล
เสาวณี ณีฐประเสริฐ

บรรณาธิการ ผศ.น้อม งามนิตย์

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

สะอาด งามนิตย์ และคณะ

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เศรษฐศาสตร์
และภูมิศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓.--กรุงเทพฯ : แม็คเอดดูเคชั่น, ๒๕๖๙.
๒๙๒ หน้า.

๑. สังคมศึกษา -- การศึกษาและการสอน (มัธยมศึกษา). I. สะอาด งามนิตย์.
II. ชื่อเรื่อง.

300.7

ISBN 978-616-345-329-7

พิมพ์ครั้งที่ ๑

จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม

สงวนลิขสิทธิ์ : มกราคม ๒๕๖๙

สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย ห้ามลอกเลียน ไม่ว่าจะเป็นส่วนหนึ่งส่วนใด
ของหนังสือเล่มนี้ นอกจากจะได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร

จัดทำโดย

MAC EDUCATION

ส่งชานดิติส่งจ่าย ไปรษณีย์ลาดพร้าว

ในนาม บริษัท แม็คเอดดูเคชั่น จำกัด

๙/๙ อาคารแม็ค ซอยลาดพร้าว ๓๘ ถนนลาดพร้าว

แขวงจันทระเกษม เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

โทร. ๐-๒๕๑๒-๐๖๖๑, ๐-๒๕๓๘-๒๐๒๒-๗ แฟกซ์ ๐-๒๕๓๘-๒๐๒๘

www.MACeducation.com

พิมพ์ที่ : บริษัท พี เอ็น เค แอนด์ สกายพรินติงส์ จำกัด

คำนำ

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หน้าทีพลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เศรษฐศาสตร์ และภูมิศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ได้ปรับปรุงตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สาระภูมิศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

หนังสือเรียนเล่มนี้ประกอบด้วย ๗ หน่วยการเรียนรู้ ซึ่งแต่ละหน่วยการเรียนรู้ได้สรุป สาระการเรียนรู้ ระบุตัวชี้วัดชั้นปี มีภาพและคำถามเข้าสู่บทเรียน มโนทัศน์สำคัญของแต่ละเรื่อง กิจกรรมตรวจสอบการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สรุปเนื้อหา และคำถามท้ายหน่วย การเรียนรู้เพื่อเป็นการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

ท้ายนี้ ต้องขอขอบคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านได้เลือกใช้หนังสือเรียนเล่มนี้เป็นสื่อการเรียนรู้ คณะผู้เรียบเรียงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเรียนเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อครู ผู้เรียน และผู้สนใจ โดยส่งผลต่อการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ความสามารถ กระบวนการ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามเจตนารมณ์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

คณะผู้เรียบเรียง

คำชี้แจง

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หน้าทีพลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เศรษฐศาสตร์ และภูมิศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ได้พัฒนาและปรับปรุงโดยผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ และฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐ ทุกประการ และให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศในมิติด้านทรัพยากรมนุษย์ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙

หนังสือเล่มนี้ได้นำเสนอเนื้อหาตาม **กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)** เน้นการบูรณาการสาระการเรียนรู้กับทักษะกระบวนการและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ แต่ละหน่วยการเรียนรู้จะมีคำถามนำเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ เน้นย้ำด้วยมโนทัศน์สำคัญของหัวข้อหลักให้ทราบถึงสิ่งที่ เป็นความรู้และความคิดที่เป็นแก่นสำคัญ ผูกพันทักษะและความเชี่ยวชาญด้วยกิจกรรมตามธรรมชาติวิชาเพื่อให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ที่คงทน มีการตรวจสอบความรู้ความเข้าใจเป็นระยะ ๆ โดยสอดแทรกกิจกรรมตรวจสอบการเรียนรู้ซึ่งสัมพันธ์กับเรื่องที่ได้เรียนผ่านมา ในท้ายหน่วยการเรียนรู้จะมีสรุปสำหรับทบทวนองค์ความรู้ทั้งหมด และประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยคำถามท้ายหน่วยการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังให้เกิดการเรียนรู้เรื่องภูมิศาสตร์ (Geo-literacy) ทั้งด้านความสามารถทางภูมิศาสตร์ กระบวนการทางภูมิศาสตร์ และทักษะทางภูมิศาสตร์ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้ ในส่วนของเนื้อหาเพิ่มเติมที่ผ่านการคัดกรองมาแล้วว่าเหมาะสมกับการเรียนรู้จะมีสัญลักษณ์   ซึ่งสามารถใช้สมาร์ทโฟนสแกน QR Code ได้ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาในเรื่องนั้น ๆ มากยิ่งขึ้น

คำถามนำเข้าสู่บทเรียน

คำถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจอยากเรียนรู้เนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้นั้น ๆ

มโนทัศน์สำคัญ

เนื้อหาสำคัญในแต่ละเรื่องหรือหัวข้อเพื่อให้ผู้เรียนจดจำหรือเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

MAC iLink (Digital Contents)

เนื้อหาเสริมจากบทเรียนในรูปแบบของ Digital Contents ผ่านการสแกน QR Code โดยใช้สมาร์ทโฟน หรือผ่านเว็บไซต์ MACeducation.com เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาในเรื่องนั้น ๆ มากยิ่งขึ้น

กิจกรรมตรวจสอบการเรียนรู้

กิจกรรมที่มีความหลากหลายซึ่งออกแบบมาเพื่อตรวจสอบความเข้าใจเนื้อหาในแต่ละเรื่องของผู้เรียน

กิจกรรมตามธรรมชาติวิชา

กิจกรรมชวนคิด ชวนทำ ที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดทักษะ

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

กิจกรรมหรือโครงการที่บูรณาการการเรียนรู้ที่หลากหลายเข้าไว้ด้วยกันโดยวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงด้วยตัวเองจนเกิดชิ้นงานหรือนวัตกรรม

คำถามท้าทายหน่วยการเรียนรู้

คำถามที่เน้นทักษะกระบวนการคิดเพื่อตรวจสอบความรู้รอบยอดของผู้เรียนให้เป็นไปตามมโนทัศน์สำคัญ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลาง

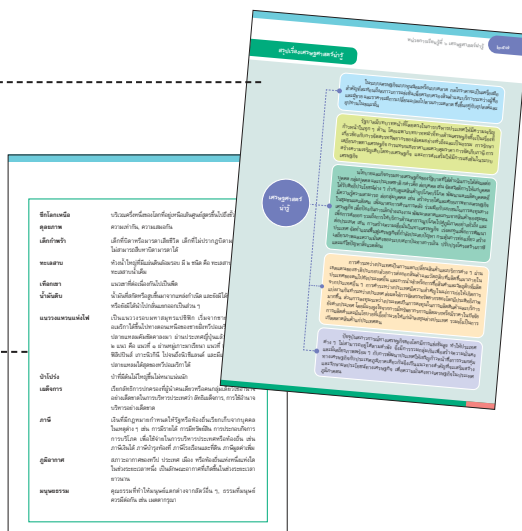
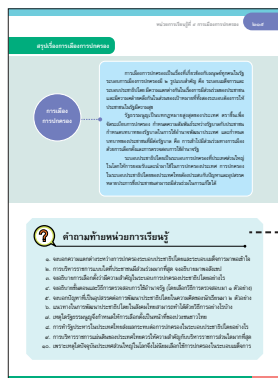
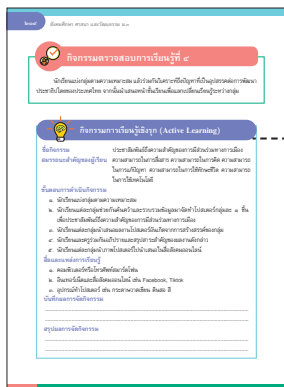
สรุป

การสรุปองค์ความรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้เพื่อทบทวนองค์ความรู้ทั้งหมด

อภิธานศัพท์

คำสำคัญ คำยาก หรือคำค้นที่สัมพันธ์กับเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ต่างๆ โดยจะมีการอธิบายความหมายหรือให้คำจำกัดความ

สารบัญ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ ภูมิศาสตร์ทวีปอเมริกาเหนือ

๑

(ตรงตามมาตรฐาน ส ๕.๑ ม.๓/๑ และมาตรฐาน ส ๕.๒ ม.๓/๑, ๒, ๓)

๑. ลักษณะทางกายภาพของทวีปอเมริกาเหนือ	๓
๒. ลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของทวีปอเมริกาเหนือ	๒๒
๓. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับมนุษย์ที่เกิดขึ้นในทวีปอเมริกาเหนือ	๔๘
คำถามท้ายหน่วยการเรียนรู้	๕๖

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ ภูมิศาสตร์ทวีปอเมริกาใต้

๕๗

(ตรงตามมาตรฐาน ส ๕.๑ ม.๓/๑ และมาตรฐาน ส ๕.๒ ม.๓/๑, ๒, ๓)

๑. ลักษณะทางกายภาพของทวีปอเมริกาใต้	๕๙
๒. ลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของทวีปอเมริกาใต้	๗๓
๓. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับมนุษย์ที่เกิดขึ้นในทวีปอเมริกาใต้	๘๙
คำถามท้ายหน่วยการเรียนรู้	๙๖

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ ภัยพิบัติและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๙๗

(ตรงตามมาตรฐาน ส ๕.๑ ม.๓/๒ และมาตรฐาน ส ๕.๒ ม.๓/๔, ๕)

๑. ภัยพิบัติและการจัดการภัยพิบัติในทวีปอเมริกาเหนือและทวีปอเมริกาใต้	๙๙
๒. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในทวีปอเมริกาเหนือและทวีปอเมริกาใต้	๑๒๓
๓. ความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๑๒๘
คำถามท้ายหน่วยการเรียนรู้	๑๔๐

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรียนรู้การอยู่ร่วมกัน

๑๔๑

(ตรงตามมาตรฐาน ส ๒.๑ ม.๓/๑, ๒, ๓, ๔, ๕)

๑. วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมสากล	๑๔๓
๒. สิทธิมนุษยชน	๑๔๖
๓. การกระทำความผิดทางอาญาและทางแพ่ง	๑๔๙
๔. ความขัดแย้งทางสังคม	๑๕๒
๕. แนวทางการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในสังคม	๑๕๑
คำถามท้ายหน่วยการเรียนรู้	๑๕๔

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ การเมืองการปกครอง

๑๕๕

(ตรงตามมาตรฐาน ส ๒.๒ ม.๓/๑, ๒, ๓, ๔)

๑. ระบอบการปกครองในปัจจุบัน	๑๕๗
๒. บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับการเลือกตั้งและการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ	๑๕๗
๓. บทบาทและอำนาจหน้าที่ของรัฐบาล	๒๐๓
๔. ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตยของไทย	๒๐๙
คำถามท้ายหน่วยการเรียนรู้	๒๑๕

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖ เศรษฐศาสตร์น่ารู้

๒๑๖

(ตรงตามมาตรฐาน ส ๓.๑ ม.๓/๑ และมาตรฐาน ส ๓.๒ ม.๓/๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖)

๑. กลไกราคาในระบบเศรษฐกิจ	๒๑๘
๒. บทบาทหน้าที่ของรัฐบาลในระบบเศรษฐกิจ	๒๒๘
๓. นโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐบาล	๒๓๑
๔. ปัญหาทางเศรษฐกิจ	๒๓๗
๕. การค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ	๒๔๔
๖. การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ	๒๕๐
คำถามท้ายหน่วยการเรียนรู้	๒๕๘

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๗ พัฒนาท้องถิ่นตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	๒๕๙
(ตรงตามมาตรฐาน ส ๓.๑ ม.๓/๒, ๓)	
๑. การพัฒนาท้องถิ่นตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	๒๖๑
๒. เศรษฐกิจพอเพียงกับระบบสหกรณ์	๒๖๙
คำถามท้ายหน่วยการเรียนรู้	๒๗๗
บรรณานุกรม	๒๗๘
อภิธานศัพท์	๒๘๒

หน่วยการเรียนรู้ที่

๑

ภูมิศาสตร์ทวีปอเมริกาเหนือ

สาระการเรียนรู้

๑. ลักษณะทางกายภาพของทวีปอเมริกาเหนือ
๒. ลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของทวีปอเมริกาเหนือ
๓. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับมนุษย์ที่เกิดขึ้นในทวีปอเมริกาเหนือ

ตัวชี้วัดชั้นปี

๑. วิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพของทวีปอเมริกาเหนือและทวีปอเมริกาใต้ โดยเลือกใช้แผนที่เฉพาะเรื่องและเครื่องมือทางภูมิศาสตร์สืบค้นข้อมูล (ส ๕.๑ ม.๓/๑)
๒. สำรวจและระบุทำเลที่ตั้งของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในทวีปอเมริกาเหนือและทวีปอเมริกาใต้ (ส ๕.๒ ม.๓/๑)
๓. วิเคราะห์ปัจจัยทางกายภาพและปัจจัยทางสังคมที่ส่งผลต่อทำเลที่ตั้งของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในทวีปอเมริกาเหนือและทวีปอเมริกาใต้ (ส ๕.๒ ม.๓/๒)
๔. สืบค้น อภิปรายประเด็นปัญหาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับมนุษย์ที่เกิดขึ้นในทวีปอเมริกาเหนือและทวีปอเมริกาใต้ (ส ๕.๒ ม.๓/๓)

An aerial photograph of the Statue of Liberty on Liberty Island, New York. The statue is green and stands on a stone pedestal. In the background, the dense Manhattan skyline is visible, including the Freedom Tower. The Hudson River is in the foreground, with several boats. A large red circle with a white question mark is overlaid on the top right of the image.

?

ปัจจัยทางกายภาพใดบ้างที่ส่งผลให้
ทวีปอเมริกาเหนือเป็นแหล่งกิจกรรม
ทางเศรษฐกิจและสังคม
ที่สำคัญของโลก

๑. ลักษณะทางกายภาพของทวีปอเมริกาเหนือ

มโนทัศน์สำคัญ

ทวีปอเมริกาเหนือมีพื้นที่ทั้งหมดอยู่ในซีกโลกเหนือ มีมหาสมุทรโอบล้อมถึง ๓ มหาสมุทร มีทะเลสาบหลายแห่งอยู่ทางตอนกลางและตอนเหนือของทวีป มีที่ราบกว้างใหญ่ทางตอนกลางและมีภูเขาสูงทางด้านตะวันตก ภูมิอากาศมีความหลากหลายตั้งแต่แบบขั้วโลกไปจนถึงแบบแห้งแล้งทะเลทราย และเป็นทวีปที่มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์

อเมริกาเหนือเป็นทวีปที่ตั้งอยู่ในซีกโลกเหนือทั้งหมด เมื่อชาวยุโรปค้นพบทวีปนี้ จึงได้อพยพเข้าไปตั้งถิ่นฐานอยู่อาศัยและบุกเบิกพัฒนาในทุก ๆ ด้าน จนเป็นดินแดนที่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในระยะเวลาไม่นาน ทั้งนี้เพราะมีทำเลที่ตั้งเหมาะสม มีลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศที่หลากหลาย มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์รวมทั้งเป็นศูนย์รวมของชนหลายเชื้อชาติ โดยเฉพาะที่มาจากทวีปยุโรป ส่งผลให้อเมริกาเหนือเป็นทวีปที่มีความเจริญก้าวหน้าในทุก ๆ ด้าน

๑.๑ ที่ตั้ง ขนาด และอาณาเขต

ที่ตั้ง

ทวีปอเมริกาเหนือตั้งอยู่ระหว่างละติจูดที่ ๗ องศา ๑๕ ลิปดาเหนือ ถึง ๘๓ องศา ๓๘ ลิปดาเหนือ และระหว่างลองจิจูดที่ ๕๕ องศา ๔๒ ลิปดาตะวันตก ถึง ๑๗๒ องศา ๓๐ ลิปดาตะวันออก

ขนาด

ทวีปอเมริกาเหนือมีเนื้อที่ประมาณ ๒๔.๒ ล้านตารางกิโลเมตร เป็นทวีปที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ ๓ ของโลก รองจากทวีปเอเชียและทวีปแอฟริกาตามลำดับ มีลักษณะรูปร่างกว้างทางตอนบนและเรียวแคบทางตอนใต้

● อาณาเขต

ทวีปอเมริกาเหนือมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ จดมหาสมุทรอาร์กติก จุดเหนือสุดบนแผ่นดินใหญ่คือปลายคาบสมุทรบูเทีย ส่วนจุดเหนือสุดบนเกาะคือแหลมมอริสเจซ์ทางเหนือของเกาะกรีนแลนด์

ทิศตะวันออก จดมหาสมุทรแอตแลนติก ประกอบด้วยเกาะสำคัญ ได้แก่ เกาะนิวฟันด์แลนด์ เกาะเบอร์มิวดา และหมู่เกาะบาฮามาส จุดตะวันออกสุดคือทางตะวันออกเฉียงใต้ของคาบสมุทรลาบราดอร์ในประเทศแคนาดา

ทิศใต้ ติดต่อกับประเทศโคลอมเบียในทวีปอเมริกาใต้ มีอ่าวที่สำคัญ คือ อ่าวปานามา และทะเลที่สำคัญ คือ ทะเลแคริบเบียน

ทิศตะวันตก จดมหาสมุทรแปซิฟิกและช่องแคบเบริง จุดตะวันตกสุดคือแหลมพรินซ์ออฟเวลส์ ในรัฐอะแลสกา สหรัฐอเมริกา

๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของทวีปอเมริกาเหนือแบ่งเป็น ๕ เขตใหญ่ ๆ ดังนี้

แผนที่แสดงลักษณะภูมิประเทศของทวีปอเมริกาเหนือ

แผนที่แสดงเขตภูมิประเทศของทวีปอเมริกาเหนือ

๑. เขตเทือกเขาสูงทางตะวันตก เป็นเขตเทือกเขาที่ทอดตัวตามชายฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิก เริ่มตั้งแต่เหนือสุดไปจนถึงใต้สุดของทวีป และยาวต่อเนื่องลงไปถึงเทือกเขาแอนดีสในทวีปอเมริกาใต้ เขตเทือกเขาสูงทางตะวันตกประกอบด้วยเทือกเขาสูงสลับซับซ้อนหลายแนว เทือกเขาที่สำคัญ ได้แก่ เทือกเขาอะแลสกา มียอดเขาสูงที่สุดในทวีปอเมริกาเหนือ คือ **ยอดเขาแมกคินลีย์** หรือ **ยอดเขาเดนาลี** มีความสูง ๖,๑๙๔ เมตรจากระดับทะเลปานกลาง เทือกเขาร็อกกี เทือกเขาแมกเคนซี เทือกเขาโคสต์ เทือกเขาแคสเคด เทือกเขาเซียร์ราเนวาดา และเทือกเขาเซียร์รามาดรอกซิเดนตัล ระหว่างเทือกเขาสูงเหล่านี้มีที่ราบสูงระหว่างเทือกเขาอยู่หลายแห่ง ได้แก่ ที่ราบสูงอะแลสกา ที่ราบสูงบริติชโคลัมเบีย ในประเทศแคนาดา ที่ราบสูงเม็กซิโก ในประเทศเม็กซิโก ที่ราบสูงเกรตเบซินและที่ราบสูงโคโลราโด ในสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะที่ราบสูงโคโลราโดที่มีลักษณะภูมิประเทศเป็นโกรกธาร หุบเหวลึก และมีหน้าผาสูงชัน เป็นผลมาจากการไหลของแม่น้ำโคโลราโด ทำให้เกิดการกัดเซาะของดินและชั้นหิน เกิดเป็นลักษณะภูมิประเทศที่สวยงาม เรียกว่า **แกรนด์แคนยอน** ในรัฐแอริโซนา สหรัฐอเมริกา เขตเทือกเขาสูงทางตะวันตกแยกได้เป็น ๓ แนว คือ

- ๑) แนวด้านตะวันออก ได้แก่ เทือกเขาร็อกกี
- ๒) แนวด้านตะวันตก ได้แก่ เทือกเขาแคสเคด เทือกเขาเซียร์ราเนวาดา และเทือกเขาเซียร์รามาดรอกซิเดนตัล
- ๓) แนวเขาสูงเลียบชายฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิกตั้งแต่รัฐอะแลสกาไปจนถึงคาบสมุทรแคลิฟอร์เนีย

เทือกเขาร็อกกีทอดตัวยาวพาดผ่านประเทศแคนาดาและสหรัฐอเมริกา รวมความยาวประมาณ ๔,๘๐๐ กิโลเมตร

เขตเทือกเขาสูงทางตะวันตกเกิดจากการเคลื่อนที่ชนกันของแผ่นเปลือกโลกแปซิฟิกมุดตัวลงใต้แผ่นเปลือกโลกอเมริกาเหนือ ทำให้ขอบแผ่นเปลือกโลกอเมริกาเหนือยกตัวขึ้น เกิดเป็นเทือกเขาสูงตลอดแนวการมุดตัว บริเวณนี้พบภูเขาไฟมีพลังหลายลูกและอาจปะทุได้ตลอดเวลา เช่น การปะทุของภูเขาไฟเซนต์เฮเลนส์ในสหรัฐอเมริกา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๓ การปะทุของภูเขาไฟโคลิมาในประเทศเม็กซิโก เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๘ การปะทุของภูเขาไฟฟูเอโกในประเทศกัวเตมาลา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๘

ยอดเขาแมกคินลีย์ ยอดเขาที่สูงที่สุดในทวีปอเมริกาเหนือ

แกรนด์แคนยอน โกรกธารที่เกิดจากการกัดเซาะของธารน้ำไหลในอดีต เป็นหุบผาลึกชันและแคบในเขตที่ราบสูงโคโลราโด

๒. เขตเทือกเขาทางตะวันออก เป็นเขตเทือกเขาหินเก่าที่มีความสูงไม่มากนัก เพราะผ่านการสีกกร่อนมานาน เทือกเขาสำคัญ ได้แก่ เทือกเขาแอปพาเลเชียน ทอดตัวเป็นแนวยาวขนานกับมหาสมุทรแอตแลนติกจากรัฐควิเบก รัฐนิวบรันสวิกของประเทศแคนาดาไปทางตะวันออกของสหรัฐอเมริกา จนถึงตอนกลางของรัฐแอละแบมา เทือกเขาแอปพาเลเชียน ประกอบด้วยทิวเขาต่าง ๆ ที่สำคัญ ได้แก่ ทิวเขาไวต์ ทิวเขากรีน ทิวเขาแคตสกีลส์ ทิวเขาแอลลิเกนี ทิวเขาบลูริดจ์ และทิวเขาคัมเบอร์แลนด์ โดยมียอดเขาสูงที่สุด คือ **ยอดเขามิตเชลล์** สูง ๒,๐๓๗ เมตรจากระดับทะเลปานกลาง อยู่ในรัฐนอร์ทแคโรไลนา สหรัฐอเมริกา

เทือกเขาแอปพาเลเชียนเป็นเทือกเขาสำคัญทางตะวันออกของทวีปอเมริกาเหนือ

กิจกรรมชวนคิด ชวนทำ

นักเรียนสามารถเดินทางไปท่องเที่ยวเสมือนจริงได้โดยผ่านสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ เช่น Google Earth หรือ YouTube เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ภูมิประเทศจริงของเทือกเขาต่างๆ ในทวีปอเมริกาเหนือ โดยนักเรียนจะได้เรียนรู้จากเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ แล้วอภิปรายร่วมกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้

๓. เขตที่ราบตอนกลาง เป็นที่ราบขนาดใหญ่ครอบคลุมพื้นที่ตั้งแต่เหนือจดใต้ของชายฝั่งมหาสมุทรอาร์กติกบริเวณอ่าวฮัดสันทางเหนือมาจนถึงชายฝั่งอ่าวเม็กซิโกทางใต้ และระหว่างเทือกเขาร็อกกีกับเทือกเขาแอปพาเลเชียน ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นที่ราบลูกคลื่น เป็นบริเวณที่มีทะเลสาบและแม่น้ำตั้งอยู่หลายแห่ง ทั้งนี้สามารถจำแนกตามระดับความสูงได้เป็น ๒ เขต คือ

๓.๑ ที่ราบระดับสูง หรือเกรตเพลนส์ เป็นเขตที่มีพื้นที่กว้างขวางค่อนข้างแห้งแล้ง เนื่องจากเป็นเขตเงาฝน อยู่ทางตะวันออกของเทือกเขาร็อกกีบริเวณตอนใต้ของประเทศแคนาดาและทางตะวันตกของสหรัฐอเมริกา

๓.๒ ที่ราบระดับต่ำ เป็นที่ราบที่ลดระดับความสูงลงมาจากที่ราบระดับสูง อยู่บริเวณตอนกลางของประเทศแคนาดาถึงตอนใต้ของสหรัฐอเมริกา มีทะเลสาบขนาดใหญ่ที่เกิดจากอิทธิพลของธารน้ำแข็งที่เคยปกคลุมในอดีต ทะเลสาบที่สำคัญ ได้แก่ ทะเลสาบอีรี ทะเลสาบออนแทรีโอ ทะเลสาบฮูรอน ทะเลสาบมิชิแกน และทะเลสาบซูพีเรีย ที่เรียกว่า **เกรตเลกส์** โดยทะเลสาบซูพีเรียเป็นทะเลสาบน้ำจืดที่ใหญ่ที่สุดในโลก มีแม่น้ำเซนต์ลอว์เรนซ์เป็นทางระบายน้ำจากทะเลสาบเหล่านี้ลงสู่มหาสมุทรแอตแลนติกทางตะวันออก

บริเวณที่ราบลุ่มทะเลสาบเกรตเลกส์เป็นพื้นที่ที่มีการขนส่งทางน้ำภายในทวีปที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่น นอกจากนี้ยังมีทะเลสาบอื่นอีก เช่น ทะเลสาบเกรตซอลต์ ทะเลสาบโอคีสปี ทะเลสาบวินนิเพก นอกจากนี้ยังมีทะเลสาบแล้ว ยังมีแม่น้ำหลายสาย เช่น แม่น้ำแมกเคนซี แม่น้ำซัสแคตเชวัน ไหลจากเกรตเลกส์ไปออกมหาสมุทรแอตแลนติกปากแม่น้ำกว้างคล้ายอ่าว สามารถใช้ในการเดินเรือขนส่งสินค้า แม่น้ำมิสซิสซิปปีมีต้นน้ำและสาขาจากภูเขาภาคตะวันตกหลายสาย ซึ่งมี

สำคัญ ได้แก่ แม่น้ำมิสซูรี แม่น้ำโอไฮโอ แม่น้ำแพลตัต แม่น้ำเรด และแม่น้ำอาร์คันซอ แม่น้ำมิสซิสซิปปีถือเป็นแม่น้ำที่ยาวที่สุดในทวีปอเมริกาเหนือ มีความยาว ๓,๗๙๒ กิโลเมตร ทำให้เกิดเขตที่ราบดินตะกอนทับถมเป็นบริเวณกว้าง เรียกว่า **ที่ราบลุ่มแม่น้ำมิสซิสซิปปี-มิสซูรี** ซึ่งเป็นบริเวณที่มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่น และเป็นเขตอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูก เช่น ข้าว อ้อย ฝ้าย

แม่น้ำมิสซิสซิปปี แม่น้ำที่ยาวที่สุดในทวีปอเมริกาเหนือ

๔. เขตหินเก่าแคนาดา เป็นเขตหินเก่าที่อยู่บริเวณอ่าวฮัดสันลงมาจนถึงทะเลสาบเกรตเลกส์ บริเวณนี้ถูกธารน้ำแข็งกัดกร่อนเป็นเวลานาน เกิดการครูดเจาะสึกจนกลายเป็นทะเลสาบน้อยใหญ่ ปัจจุบันเป็นเขตแหล่งแร่ที่สำคัญ เช่น ทองคำ ทองแดง ยูเรเนียม เหล็ก นิกเกิล แต่เป็นเขตที่มีประชากรอาศัยอยู่เบาบาง เนื่องจากมีอากาศหนาวเย็น

๕. เขตหมู่เกาะในทะเลแคริบเบียนหรือหมู่เกาะเวสต์อินดีส แบ่งออกเป็น ๓ กลุ่มย่อยดังนี้

๕.๑ หมู่เกาะเกรตเตอร์แอนทิลลีส เป็นหมู่เกาะขนาดใหญ่ คิดเป็นพื้นที่ร้อยละ ๙๐ ของเขตหมู่เกาะในทะเลแคริบเบียน ประกอบด้วยประเทศคิวบา เฮติ โดมินีกัน จาเมกา และเครือรัฐเปอร์โตริโก (ดินแดนของสหรัฐอเมริกา)

๕.๒ หมู่เกาะเลสเซอร์แอนทิลลีส เป็นหมู่เกาะขนาดเล็กเรียงรายเป็นวงโค้งจากเครือรัฐเปอร์โตริโกไปทางทิศเหนือของทวีปอเมริกาใต้ ประกอบด้วยประเทศเซนต์คิตส์และเนวิส แอนทีกาและบาร์บิวดา ตอมินีกา เซนต์ลูเชีย บาร์เบโดส เซนต์วินเซนต์และเกรนาดีนส์ และกรีนดา

๕.๓ หมู่เกาะบาฮามาส เป็นที่ตั้งของประเทศบาฮามาส ตั้งอยู่ระหว่างทางตะวันออกเฉียงใต้ของคาบสมุทรฟลอริดากับทางตอนเหนือของเกาะคิวบา

นอกจากนี้ ในทวีปอเมริกาเหนือยังมีเกาะที่สำคัญ เช่น เกาะกรีนแลนด์ เกาะขนาดใหญ่ซึ่งเป็นดินแดนของประเทศเดนมาร์กที่ปกคลุมด้วยน้ำแข็งตลอดเวลา เกาะแบฟฟิน เกาะวิกตอเรีย เกาะเซาแทมป์ตัน เกาะเอลส์เมียร์ และเกาะนิวฟันด์แลนด์ของประเทศแคนาดา มีมหาสมุทร ทะเล และอ่าวขนาดใหญ่หลายแห่ง เช่น มหาสมุทรแปซิฟิกทางตะวันตก มหาสมุทรแอตแลนติกทางตะวันออก มหาสมุทรอาร์กติกทางเหนือ ทะเลโบฟอร์ต ทะเลแคริบเบียน ทะเลเบริง อ่าวฮัดสัน อ่าวแบฟฟิน อ่าวเซนต์ลอว์เรนซ์ อ่าวเม็กซิโก อ่าวแคลิฟอร์เนีย อ่าวอะแลสกา

๑.๓ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะภูมิอากาศ

อเมริกาเหนือเป็นทวีปที่มีขนาดใหญ่ ครอบคลุมพื้นที่ตั้งแต่เหนือเส้นศูนย์สูตรไปทางซีกโลกเหนือจนถึงขั้วโลกเหนือ จึงปรากฏลักษณะภูมิอากาศตั้งแต่ร้อนไปจนถึงหนาวเย็น และแห้งแล้งแบบทะเลทรายจนถึงฝนตกชุก ซึ่งปัจจัยที่ทำให้เกิดความหลากหลายของภูมิอากาศในทวีปอเมริกาเหนือ มีดังนี้

๑. ที่ตั้งตามละติจูด ทวีปอเมริกาเหนือตั้งอยู่ในเขตอากาศร้อนใกล้ศูนย์สูตรจนถึงบริเวณเขตอากาศหนาวใกล้ขั้วโลกเหนือ จึงทำให้มีลักษณะอากาศทั้งเขตหนาว เขตอบอุ่น และเขตร้อน

๒. ลักษณะภูมิประเทศ มีแนวเทือกเขาสูงทางตะวันตกที่ทอดตัวยาวในแนวเหนือใต้ จึงเป็นเสมือนกำแพงกั้นทางลมและความชื้นจากมหาสมุทรแปซิฟิก ทำให้พื้นที่ตอนกลางด้านหลังภูเขากลายเป็นเขตเงาฝน จึงมีลักษณะอากาศค่อนข้างแห้งแล้งจนกลายเป็นทะเลทรายและทุ่งหญ้ากึ่งทะเลทราย

๓. ลมประจำ ลมที่พัดเข้าสู่ทวีปอเมริกาเหนือจะแตกต่างกันตามช่วงละติจูด คือ ตั้งแต่ละติจูดที่ ๔๐ องศาเหนือขึ้นไปทางทิศเหนือจะได้รับลมตะวันตกที่พัดมาจากมหาสมุทรแปซิฟิกเข้าสู่ชายฝั่งตะวันตกของประเทศแคนาดา รัฐอะแลสกาของสหรัฐอเมริกา ทำให้ฝนตกชุก ส่วนบริเวณใต้เส้นละติจูดที่ ๔๐ องศาเหนือจะได้รับลมค้าตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดมาจากมหาสมุทรแอตแลนติกเข้าสู่ชายฝั่งตะวันออกเฉียงใต้ของทวีป ทำให้ฝนตกชุกบริเวณชายฝั่งตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศเม็กซิโก และประเทศหมู่เกาะในทะเลแคริบเบียน และยังมีลมชั่วโลกซึ่งเป็นลมเย็นพัดจากบริเวณขั้วโลกเข้าสู่ตอนเหนือของประเทศแคนาดา รัฐอะแลสกาของสหรัฐอเมริกา และเกาะกรีนแลนด์ ทำให้บริเวณดังกล่าวมีอากาศหนาวเย็น

แผนที่แสดงกระแสและทิศทางลมประจำของทวีปอเมริกาเหนือ

๔. กระแสน้ำในมหาสมุทร กระแสน้ำที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อลักษณะอากาศของทวีปอเมริกาเหนือ ได้แก่

๔.๑ กระแสน้ำอุ่นกัลฟ์สตรีม ไหลเลียบชายฝั่งตะวันออกของสหรัฐอเมริกาจากทิศใต้ไปยังทิศตะวันออกเฉียงเหนือ

๔.๒ กระแสน้ำเย็นลาบราดอร์ ไหลเลียบชายฝั่งตะวันตกของเกาะกรีนแลนด์มาบรรจบกับกระแสน้ำอุ่นกัลฟ์สตรีมบริเวณนอกชายฝั่งตะวันออกของเกาะนิวฟันด์แลนด์

๔.๓ กระแสน้ำเย็นแคลิฟอร์เนีย ไหลเลียบชายฝั่งตะวันตกของสหรัฐอเมริกาลงมาจนถึงชายฝั่งแคลิฟอร์เนีย

๔.๔ กระแสน้ำอุ่นอะแลสกา ไหลเลียบชายฝั่งตะวันตกของรัฐอะแลสกาของสหรัฐอเมริกาขึ้นไปทางเหนือจนถึงช่องแคบเบริง เมื่อไหลผ่านรัฐบริติชโคลัมเบียของประเทศแคนาดาจะเรียกว่า **กระแสน้ำอุ่นบริติชโคลัมเบีย**

อิทธิพลของกระแสน้ำมีผลต่อภูมิอากาศในพื้นที่นั้น ๆ กล่าวคือ กระแสน้ำอุ่นมีผลต่อความชื้นพื้นที่ที่มีกระแสน้ำอุ่นไหลผ่านจะมีความชื้นสูงและเกิดฝนตกบนทวีป หากมีกระแสน้ำเย็นไหลผ่านจะส่งผลให้มีอากาศเย็นและแห้งแล้ง

๕. ระยะห่างจากทะเล ตอนเหนือของทวีปอเมริกาเหนือมีพื้นที่กว้างขวางมาก ทำให้ความชื้นจากทะเลเข้าไปไม่ถึงตอนกลางของทวีป ส่งผลให้ตอนกลางของสหรัฐอเมริกาและแคนาดา มีอากาศแห้งแล้ง พืชพรรณธรรมชาติเป็นทุ่งหญ้าและทุ่งหญ้ากึ่งทะเลทราย

๑.๔ เขตภูมิอากาศและพืชพรรณธรรมชาติ

ทวีปอเมริกาเหนือมีเขตภูมิอากาศแตกต่างกันตามหลักการจำแนกของเคิเพิน จำแนกได้ ๑๒ เขต ดังนี้

แผนที่แสดงเขตภูมิอากาศของทวีปอเมริกาเหนือ

๑. ภูมิอากาศแบบร้อนชื้น (tropical rainforest climate: Af) เป็นเขตภูมิอากาศที่มีอุณหภูมิเฉลี่ยรายเดือนสูงกว่า ๑๘ องศาเซลเซียส เป็นบริเวณที่มีฝนตกชุก ปริมาณฝนเฉลี่ยมากกว่า ๑,๗๐๐ มิลลิเมตรต่อปี สาเหตุที่มีฝนตกชุกเนื่องจากอยู่ในละติจูดต่ำและได้รับอิทธิพลจากลมค้า บริเวณที่พบภูมิอากาศแบบนี้ ได้แก่ บริเวณชายฝั่งตะวันออกของอเมริกากลาง บางส่วนของกลุ่มเกาะในทะเลแคริบเบียน และบริเวณประเทศคอสตาริกาและปานามา พืชพรรณธรรมชาติส่วนใหญ่เป็นป่าเขตร้อน ลำต้นสูงใหญ่หลากหลายชนิดขึ้นปะปนกันหนาแน่น

ป่าร้อนชื้นในประเทศคอสตาริกา

๒. ภูมิอากาศแบบร้อนชื้นสลับแห้งแล้ง (tropical savanna climate: Aw) เป็นเขตภูมิอากาศที่มีอุณหภูมิเฉลี่ยสูงกว่า ๒๗ องศาเซลเซียส มีฝนตกชุกในฤดูร้อน ปริมาณฝนเฉลี่ยมากกว่า ๑,๕๐๐ มิลลิเมตรต่อปี บริเวณที่พบภูมิอากาศแบบนี้จะอยู่ใกล้กับเขตภูมิอากาศแบบร้อนชื้น ได้แก่ บางส่วนของกลุ่มเกาะในทะเลแคริบเบียนและบางส่วนของชายฝั่งในประเทศเม็กซิโก พืชพรรณธรรมชาติส่วนใหญ่เป็นทุ่งหญ้าเมืองร้อน มีลักษณะเป็นป่าโปร่งสลับทุ่งหญ้า

ทุ่งหญ้าในประเทศคิวบา

๓. ภูมิอากาศแบบทะเลทราย (hot desert climate: BWh) เป็นเขตภูมิอากาศที่มีอุณหภูมิสูงมากในฤดูร้อน อุณหภูมิเฉลี่ยสูงกว่า ๓๕ องศาเซลเซียส มีฝนตกน้อยปริมาณฝนเฉลี่ยน้อยกว่า ๒๕๐ มิลลิเมตรต่อปี บริเวณที่พบภูมิอากาศแบบนี้ ได้แก่ แนวเทือกเขาทางตะวันตกเฉียงใต้ของสหรัฐอเมริกาและทางตอนเหนือของประเทศเม็กซิโก พืชพรรณธรรมชาติเป็นไม้พุ่มและไม้หนาม เช่น กระบองเพชร ต้นหญ้าประเภทต่าง ๆ

ทะเลทรายแอริโซนา รัฐแอริโซนา สหรัฐอเมริกา

๔. ภูมิอากาศแบบกึ่งทะเลทราย (cold steppe climate: BSk) เป็นเขตภูมิอากาศที่อยู่ในฤดูร้อนมีอากาศร้อนและแห้งแล้งฤดูหนาวมีอากาศหนาวเย็น อุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ ๑๘ องศาเซลเซียส มีปริมาณฝนเฉลี่ย ๒๕๐-๕๐๐ มิลลิเมตรต่อปี บริเวณที่พบภูมิอากาศแบบนี้ ได้แก่ บริเวณตะวันตกและตะวันตกเฉียงใต้ของสหรัฐอเมริกา และบางบริเวณของประเทศแคนาดาและเม็กซิโก พืชพรรณธรรมชาติเป็นแบบไม้พุ่มและทุ่งหญ้าสั้น ที่เรียกว่า **ทุ่งหญ้าสเตปป์**

ทุ่งหญ้าสเตปป์ รัฐไอดาโฮ สหรัฐอเมริกา

๕. ภูมิอากาศแบบเมดิเตอร์เรเนียน (mediterranean climate: Cs) เป็นเขตภูมิอากาศอบอุ่น ฤดูร้อนมีอากาศร้อนและแห้งแล้ง ฤดูหนาวอากาศอบอุ่นและมีฝนตก ปริมาณฝนเฉลี่ย ๑,๕๐๐ มิลลิเมตรต่อปี บริเวณที่พบภูมิอากาศแบบนี้ ได้แก่ บริเวณชายฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิกทางตะวันตกของรัฐแคลิฟอร์เนีย พืชพรรณธรรมชาติเป็นแบบป่าไม้ผลัดใบเขตอบอุ่นและป่าไม้พุ่มเตี้ย ๆ ที่เรียกว่า **ป่าแคระ** และมีผลไม้สกุลส้ม เช่น ส้ม มะกอก องุ่น

ป่าสนในฤดูใบไม้ผลิ รัฐบริติชโคลัมเบีย
ประเทศแคนาดา

๖. ภูมิอากาศแบบภาคพื้นสมุทรชายฝั่งตะวันตก (marine west coast climate: Cfb)

เป็นเขตภูมิอากาศที่ฤดูร้อนมีอากาศอบอุ่นหรือค่อนข้างหนาวเย็น ฤดูหนาวอากาศไม่หนาวจัด บริเวณนี้ได้รับอิทธิพลจากกระแสน้ำอุ่นแปซิฟิกเหนือและลมประจำตะวันตกที่พัดความชื้นจากมหาสมุทรเข้ามา ทำให้มีฝนตกชุก ไม่มีฤดูแล้ง มีปริมาณฝนเฉลี่ยมากกว่า ๒,๕๐๐ มิลลิเมตรต่อปี บริเวณที่พบภูมิอากาศแบบนี้ ได้แก่ บริเวณที่อยู่ถัดจากเขตภูมิอากาศแบบเมดิเตอร์เรเนียน หรือจากรัฐแคลิฟอร์เนียขึ้นไปทางเหนือจนถึงชายฝั่งเหนือสุดของรัฐบริติชโคลัมเบียในประเทศแคนาดา พืชพรรณธรรมชาติเป็นแบบป่าไม้ผลัดใบผสมกับป่าสน เช่น สปรูซ ซีดาร์ เพอร์เรตวูด

๗. ภูมิอากาศแบบอบอุ่นชื้น (humid subtropical climate: Cfa) เป็นเขตภูมิอากาศแบบอบอุ่น ฝนตกตลอดปี และไม่มีฤดูแล้ง เพราะได้รับอิทธิพลจากกระแสน้ำอุ่นกัลฟ์สตรีมที่ไหลผ่าน และมีลมตะวันออกเฉียงใต้จากมหาสมุทรแอตแลนติกพัดเข้าสู่ชายฝั่งในฤดูร้อน มีปริมาณฝนเฉลี่ยมากกว่า ๑,๕๐๐ มิลลิเมตรต่อปี บริเวณที่พบภูมิอากาศแบบนี้ ได้แก่ บริเวณชายฝั่งตะวันออกของสหรัฐอเมริกา ประมาณละติจูด ๒๕-๓๕ องศาเหนือ พืชพรรณธรรมชาติเป็นป่าโปร่ง มีทุ่งหญ้าใบยาวเป็นบริเวณกว้าง และบริเวณพื้นที่สูงมีไม้สนใบยาว โอ๊ก เมเปิล เป็นต้น

๘. ภูมิอากาศแบบภาคพื้นทวีป (humid continental climate: Df) เป็นเขตที่มีอากาศหนาวเย็นมากในฤดูหนาว อุณหภูมิเฉลี่ยเดือนที่หนาวที่สุดต่ำกว่า -๓ องศาเซลเซียส อุณหภูมิระหว่างฤดูร้อนกับฤดูหนาวมีความแตกต่างกันมากเนื่องจากได้รับอิทธิพลจากมหาสมุทรไม่มากนัก ฝนมักตกในช่วงฤดูใบไม้ผลิและต้นฤดูร้อน มีปริมาณฝนเฉลี่ยน้อยกว่า ๑,๐๐๐ มิลลิเมตรต่อปี บริเวณที่พบภูมิอากาศแบบนี้ ได้แก่ ทางตะวันออกไปจนถึงทางตอนใต้ของประเทศแคนาดาและตอนกลางของสหรัฐอเมริกา พืชพรรณธรรมชาติเป็นแบบป่าไม้ผลัดใบเขตอบอุ่นที่จะผลัดใบในฤดูใบไม้ร่วงและผลิใบใหม่ในฤดูใบไม้ผลิ เช่น โอ๊ก เมเปิล วอลนัท

๙. ภูมิอากาศแบบกึ่งขั้วโลก (subarctic cool summer: Dfc) เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า **ภูมิอากาศแบบไทกา** เป็นเขตที่มีอากาศหนาวจัดในฤดูหนาว ช่วงเวลาที่อากาศหนาวครอบคลุมหลายเดือนและมีฤดูร้อนที่อากาศค่อนข้างเย็นเป็นช่วงระยะสั้น มีฝนตกน้อย ปริมาณฝนเฉลี่ยน้อยกว่า ๓๕๐ มิลลิเมตรต่อปี บริเวณที่พบภูมิอากาศแบบนี้ ได้แก่ ทางตอนเหนือของประเทศแคนาดา ตอนเหนือรัฐอะแลสกาของสหรัฐอเมริกา และบริเวณชายฝั่งของเกาะกรีนแลนด์ พืชพรรณธรรมชาติเป็นป่าสน ซึ่งเป็นแหล่งป่าไม้เนื้ออ่อนที่มีความสำคัญของทวีปอเมริกาเหนือ

๑๐. ภูมิอากาศแบบขั้วโลก (tundra climate: ET) เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า **ภูมิอากาศแบบทุนดรา** เป็นเขตที่ฤดูหนาวมีอากาศหนาวจัดเป็นเวลานาน มีฤดูร้อนสั้น ๆ ที่มีอุณหภูมิเฉลี่ยเดือนที่ร้อนที่สุดต่ำกว่า ๑๐ องศาเซลเซียส บริเวณที่พบภูมิอากาศแบบนี้จะปรากฏอยู่ในเขตละติจูดสูงเหนือเส้นอาร์กติกเซอร์เคิลขึ้นไป ได้แก่ บริเวณชายฝั่งมหาสมุทรอาร์กติกในรัฐอะแลสกาของสหรัฐอเมริกา ทางตอนเหนือของประเทศแคนาดา และกลุ่มเกาะต่าง ๆ ในมหาสมุทรอาร์กติก พืชพรรณธรรมชาติเป็นพืชขนาดเล็กขึ้นตามพื้นดิน จำพวกตะไคร่น้ำ มอสส์ ไลเคน

๑๑. ภูมิอากาศแบบทุ่งน้ำแข็ง (icecap climate: EF) เป็นเขตที่มีหิมะและน้ำแข็งปกคลุมตลอดปี อุณหภูมิเฉลี่ยต่ำกว่าจุดเยือกแข็งทุกเดือน บริเวณที่พบภูมิอากาศแบบนี้ ได้แก่ ตอนกลางของเกาะกรีนแลนด์ เป็นเขตภูมิอากาศที่ไม่มีพืชพรรณธรรมชาติใด ๆ เจริญเติบโตได้เลย เนื่องจากมีน้ำแข็งปกคลุมพื้นดินตลอดปี

๑๒. ภูมิอากาศแบบที่สูง (highland climate: H) เป็นเขตที่มีอุณหภูมิต่ำ ความชื้นสูง ลักษณะอากาศหนาวเย็น ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของพืช พืชพรรณธรรมชาติแตกต่างกันไปตามระดับความสูงของพื้นที่ กล่าวคือ พื้นที่ที่มีความสูงมาก พืชพรรณธรรมชาติจะยิ่งน้อยลง บริเวณที่พบภูมิอากาศแบบนี้ เช่น เทือกเขาร็อกกีทางตะวันตกของทวีป

๑.๕ ทรัพยากรธรรมชาติ

ทวีปอเมริกาเหนืออุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติหลากหลายชนิด ได้แก่ ดิน ป่าไม้ น้ำแร่ และสัตว์ป่า ส่งผลให้มีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและมีมาตรฐานการครองชีพสูงแห่งหนึ่งของโลก ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ มีดังนี้

๑. ทรัพยากรดิน ดินในทวีปอเมริกาเหนือมีทั้งดินที่มีความอุดมสมบูรณ์และขาดความอุดมสมบูรณ์ ที่สำคัญแบ่งได้ ดังนี้

๑.๑ ดินในเขตเทือกเขาสูง เป็นดินในเขตเทือกเขาสูงทางตะวันตกของทวีป มีลักษณะเป็นดินใหม่ที่มีความอุดมสมบูรณ์มาก เพราะยังไม่ผ่านกระบวนการชะล้างมากนัก แต่เป็นดินที่อยู่ในเขตเทือกเขาสูง พื้นที่ลาดชัน จึงยากแก่การเข้าไปใช้พื้นที่ทำการเกษตร

๑.๒ ดินในเขตที่ราบตอนกลาง เป็นดินที่ได้รับธาตุอาหารจากการผุพังของหินและแร่ในเขตเทือกเขาสูงทางตะวันตกและตะวันออกเฉียงใต้ของทวีป แล้วถูกพัดพามาทับถมสะสมจนกลายเป็นที่ราบกว้างใหญ่ เรียกว่า เกรตเพลนส์ ทำให้ดินบริเวณนี้มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูก

๑.๓ ดินในเขตภูมิอากาศหนาวเย็น ได้แก่ ดินทางตอนเหนือของประเทศแคนาดาและในรัฐอะแลสกาของสหรัฐอเมริกา เป็นดินที่ไม่มีความอุดมสมบูรณ์ ไม่เหมาะแก่การเพาะปลูก เนื่องจากถูกปกคลุมด้วยหิมะและน้ำแข็งทำให้ซากพืชซากสัตว์ไม่ถูกย่อยสลายด้วยจุลินทรีย์

๒. ทรัพยากรป่าไม้ ป่าไม้ที่สำคัญแบ่งออกเป็น **ป่าไม้ในเขตหนาวและเขตอบอุ่น** ทวีปอเมริกาเหนือมีพื้นที่ป่าไม้อยู่มากในเขตหนาว โดยเฉพาะป่าสน พบมากบริเวณอ่าวฮัดสันไปทางตะวันตกจนถึงชายฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิกของประเทศแคนาดา และในสหรัฐอเมริกาทางด้านชายฝั่งตะวันตกบริเวณเทือกเขาร็อกกี เป็นป่าสนที่มีลำต้นสูงใหญ่และป่าสนผสม ส่วนใน**เขตอบอุ่น** จะเป็นป่าไม้ผลัดใบ เช่น โอ๊ก เมเปิ้ล เรดวูด พบบริเวณตอนใต้ของทะเลสาบเกรตเลกส์ลงมาถึงเทือกเขาแอปพาเลเชียน **ป่าไม้ในเขตร้อน** พบป่าฝนเมืองร้อนหรือป่าดิบที่มีต้นไม้ลำต้นสูงใหญ่ใบหนาขึ้นปกคลุมอยู่หนาแน่นในตอนใต้ของภูมิภาคอเมริกากลางและในประเทศหมู่เกาะในทะเลแคริบเบียน

๓. ทรัพยากรน้ำ ในทวีปอเมริกาเหนือพบแหล่งน้ำจืดกระจายอยู่เป็นจำนวนมากจากตอนบนของทวีปลงมา ส่วนใหญ่มีต้นกำเนิดบริเวณเทือกเขาสูงทางตะวันตกและเทือกเขาทางตะวันออกไหลลงสู่ที่ราบตอนกลางและทางตะวันออก ก่อนจะไหลลงสู่ทะเลทางตอนเหนือและตอนใต้ แม่น้ำสายสำคัญมีอยู่ในหลายประเทศ เช่น แม่น้ำแมกเคนซี แม่น้ำซัสแคตเชวัน แม่น้ำเซนต์ลอว์เรนซ์ในประเทศแคนาดา แม่น้ำยูคอน แม่น้ำโคลัมเบีย แม่น้ำโคโลราโด แม่น้ำริโอแกรนด์ แม่น้ำมิสซูรี แม่น้ำโอไฮโอ แม่น้ำเรด

แม่น้ำอาร์คันซอ แม่น้ำมิสซิสซิปปีในสหรัฐอเมริกา โดยแม่น้ำมิสซิสซิปปีถือเป็นแม่น้ำที่ยาวที่สุดในทวีปอเมริกาเหนือ แม่น้ำริโอกรานเดในประเทศเม็กซิโก แม่น้ำเหล่านี้ล้วนมีความสำคัญต่อการเกษตร การคมนาคม และการอุปโภคบริโภคของประชากรในทวีปอเมริกาเหนือ ดังปรากฏการตั้งถิ่นฐานตามแม่น้ำสำคัญ ๆ โดยเฉพาะบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำมิสซิสซิปปี

ในทวีปอเมริกาเหนือยังพบแหล่งน้ำผิวดินประเภททะเลสาบจำนวนมาก ทะเลสาบเหล่านี้เกิดจากการกระทำของธารน้ำแข็งที่เคยปกคลุมภาคพื้นทวีปเมื่อครั้งอดีต ทะเลสาบที่สำคัญ เช่น ทะเลสาบเกรตแบร์ ทะเลสาบเกรตสเลฟ ทะเลสาบวินนิเพก ทะเลสาบแมนิโทบาในประเทศแคนาดา ทะเลสาบเกรตเลกส์ในประเทศแคนาดาและสหรัฐอเมริกา

แม่น้ำมิสซิสซิปปีเป็นเส้นทางการขนส่งทางน้ำที่สำคัญในทวีปอเมริกาเหนือ

๔. ทรัพยากรแร่ ทวีปอเมริกาเหนือมีแร่อุดมสมบูรณ์ทั้งแร่โลหะ แร่โลหะ และแร่เชื้อเพลิง แร่สำคัญกระจายอยู่ทุกภูมิภาคในทวีปอเมริกาเหนือ ดังนี้

๔.๑ ถ่านหิน พบมากบริเวณแนวเทือกเขาแอปปาเลเชียนในสหรัฐอเมริกา บริเวณที่ราบตอนกลางของทวีป และบริเวณเชิงเขาทางตะวันตกต่อเนื่องไปยังประเทศแคนาดา สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศผู้ผลิตถ่านหินรายใหญ่ที่สุดในทวีป

๔.๒ น้ำมันดิบ พบมากบริเวณรอบอ่าวเม็กซิโก บริเวณตอนเหนือของรัฐอะแลสกา สหรัฐอเมริกา บริเวณตอนใต้ของทะเลสาบเกรตเลกส์ และบริเวณตอนกลางของทวีป

๔.๓ แก๊สธรรมชาติ พบมากบริเวณที่ราบเหนืออ่าวเม็กซิโก บริเวณรอบอ่าวเม็กซิโก และบริเวณที่ราบตอนใต้ในประเทศแคนาดา

แผนที่แสดงแหล่งทรัพยากรแร่ของทวีปอเมริกาเหนือ

๔.๔ เหล็ก พบมากทางตะวันตกของทะเลสาบเกรตเลกส์ โดยเฉพาะชายฝั่งทะเลสาบซูพีเรีย บริเวณเทือกเขาเมซาปี ซึ่งเป็นแหล่งแร่เหล็กที่สำคัญของทวีปอเมริกาเหนือ บริเวณที่ราบสูงลอเรนเซียน บริเวณเทือกเขาแอปปาเลเซียน บริเวณเทือกเขาร็อกกี บริเวณประเทศควิเบก รัฐควิเบก รัฐนิวบรันสวิก และรัฐบริติชโคลัมเบีย ในประเทศแคนาดา แคนาดาเป็นประเทศผู้ผลิตแร่เหล็กรายใหญ่ที่สุดในทวีป

๔.๕ ทองแดง พบมากในรัฐแอริโซนา รัฐนิวเม็กซิโก รัฐยูทาห์ และรัฐเนวาดาของสหรัฐอเมริกา บริเวณตอนเหนือและตอนกลางของประเทศเม็กซิโก บริเวณชายฝั่งอ่าวฮัดสัน ทางตอนใต้ และตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศแคนาดา

เหมืองแร่ทองคำโกลด์สไตรก์ รัฐเนวาดา สหรัฐอเมริกา

๔.๖ ทองคำ พบกระจายอยู่หลายบริเวณ เช่น บริเวณเทือกเขาร็อกกี รัฐแคลิฟอร์เนีย รัฐเนวาดา รัฐอะแลสกาในสหรัฐอเมริกา รัฐยูคอนและรัฐบริติชโคลัมเบียในประเทศแคนาดา บริเวณตอนกลางของประเทศเม็กซิโก บริเวณประเทศนิการากัวและโดมินิกัน สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศผู้ผลิตทองคำรายใหญ่ที่สุดในทวีปอเมริกาเหนือ

๕. ทรัพยากรสัตว์ป่า ในอดีตทวีปอเมริกาเหนือมีสัตว์ป่าตามธรรมชาติจำนวนมาก แต่ปัจจุบันเหลืออยู่น้อยมาก เนื่องจากการบุกรุกทำลายป่าเพื่อที่อยู่อาศัยและการถูกล่า สัตว์ป่าแต่ละชนิดไม่ได้มีอยู่ทั่วไปแต่จะอาศัยอยู่ในเขตภูมิประเทศและภูมิอากาศที่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิต เช่น

เขตที่มีภูมิอากาศหนาวเย็นทางตอนเหนือของทวีปมีสัตว์ป่าหลายชนิดอาศัยอยู่ เช่น หมักริซซีสกี กวางมูส กวางแคริบู แมวป่า เม่น บีเวอร์ พบในป่าเขตหนาวในประเทศแคนาดาและสหรัฐอเมริกา

หมักริซซีสกี สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดใหญ่ พบมากในรัฐอะแลสกาของสหรัฐอเมริกา เนื่องจากเป็นบริเวณที่มีแหล่งอาหารอุดมสมบูรณ์

เขตเทือกเขาสูงทางตะวันตกพบสัตว์ป่าหลายชนิด เช่น หมิดำ ควายไบซัน กวางเอลก์ สิงโตภูเขา แพะภูเขา บิกฮอร์น นกชนิดต่าง ๆ อีกมากกว่า ๒๕๐ ชนิด พบมากในเทือกเขาร็อกกีบริเวณเขตอุทยานแห่งชาติเยลโลว์สโตน

นกอินทรีหัวขาว สัตว์ที่เป็นสัญลักษณ์ของสหรัฐอเมริกา

เขตทุ่งหญ้าและทะเลทรายในประเทศเม็กซิโกและสหรัฐอเมริกา พบเสือดาวจาวัวร์ หมาป่าไคโยตี อีแก้วนา ูชนิดต่าง ๆ

หมาป่าไคโยตีถูกพบครั้งแรกในโลกบริเวณตะวันตกเฉียงใต้ของสหรัฐอเมริกา

